

Pralka wirnikowa Frania

AUTOR / WYTWÓRCA

CZAS I MIEJSCE

Czas powstania:
1965

Miejsce powstania:
Kielce, Polska

DANE TECHNICZNE

Wymiary:
wys.: 800 mm

Materiał:

Technika:

PRAWA

Właściciel obiektu: Muzeum Inżynierii i Techniki. Wizerunki cyfrowe i metadane obiektu: domena publiczna. Opis kontekstowy: licencja CC BY-NC-SA 3.0 PL (Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 3.0 Polska).

POZOSTAŁE INFORMACJE

MIM 1783/IX/198

SŁOWA KLUCZOWE

prace domowe, pralka

OPIS

Pralka to jedno z najważniejszych urządzeń używanych w gospodarstwach domowych, które służy do usuwania zabrudzeń z odzieży, bielizny i tkanin. Prototyp pralki Frania powstał w

1953 roku w Kieleckich Zakładach Wyrobów Metalowych. Został opracowany przez zespół konstruktorów: Karola Domżała, Józefa Janysta i Bolesława Augustyna. Projekt zakładał powstanie urządzenia taniego i prostego w użyciu, jednocześnie nieustępującego podobnym pralkom zagranicznym. Frania została zaprojektowana jako pralka wirnikowa, to znaczy, że wodę w ruch wprowadzał wirnik umieszczony na dnie zbiornika. Początkowo wirniki były wykonywane z metalu, który z czasem zamieniono na tworzywo sztuczne. Wodę do pralki trzeba było wlewać samodzielnie. Kolejne serie urządzenia, pojawiające się na rynku, oznaczano literami alfabetu: A, B, C, D, E, W, E+D i F. Pierwsze pralki typu A, w liczbie pięciuset sztuk, wyprodukowano w 1954 roku. Składały się z dwóch części: ocynkowanego zbiornika na wodę i podstawy. Z zewnątrz pokrywano je białą lub kremową emalią piecową albo lakierem nitrocelulozowym. W pierwszych typach pralek silniki montowano z boku obudowy. W latach 1960-1961 wprowadzono do produkcji trzy wersje pralek wirnikowych z symbolem F. Seria stała się podstawą do, później produkowanych, urządzeń typu F1, FA i FB. W odniesieniu do tych pralek zaczęto stosować nazwę Frania. Prezentowany model to pralka typu FA. Urządzenie napędzane silnikiem o mocy 180 W nie wymagało tak jak poprzednie modele uziemienia ani zerowania. Pralka posiadała zbiornik o pojemności czterdzieści litrów z zalecaną minimalną ilością wody piętnaście litrów oraz wyzmaczkę wałkową, chowaną do kotta, napędzaną ręcznie. Po bokach dodano plastikowe uchwyty służące do przenoszenia, a u podstawy kółka ułatwiające przesuwanie. Charakterystyczną cechą tego modelu był wyłącznik dźwigniowym tak zwany hebelkowy. Ciekawostki: Urządzenie stało się na tyle popularne, że w języku polskim wszystkie produkowane pralki wirnikowe określane były mianem frani. Od 1961 roku pralki zostały objęte polską normą techniczną PN-60/E-77200, co oznaczało ujednoczenie stosowanych zespołów wirnikowych w całym kraju oraz ujednoczenie sposobów mocowania wyłączników dźwigniowych w pralkach FA i FB.

Bibliografia: 1. B. Tambor, Huta „Ludwików” po II wojnie światowej, Kielce, 2019. 2. Mieszkanie i domowe dobra trwałe w konsumpcji rodzin miejskich, red. J. Wątorski, Wrocław 1987. 3. K. Rogoziński, Czas zajęć domowych, „Życie gospodarcze”, 1979, nr 12, s. 3. 4. B. Tambor, Materiały do dziejów Huty „Ludwików”, „Studia Muzealno-Historyczne” 2017, nr 9, s. 127-136, http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Studia_Muzealno_Historyczne/Studia_Muzealno_Historyczne-r2017-t9/Studia_Muzealno_Historyczne-r2017-t9-s127-136/Studia_Muzealno_Historyczne-r2017-t9-s127-136.pdf, dostęp 27.05.2021.